

Отже, можна зробити висновок, що класифікація розрахункових операцій за суб'єктами найбільш оптимальна та відповідає сучасним уявленням про види розрахунків і структуру Плану рахунків та її можна використовувати на практиці в фінансово-економічних сферах діяльності.

Наук. керівн. Безкоровайна Л. В.

Література: 1. Пархоменко В. М. Розрахунки з покупцями та замовниками: обліковий аспект / В. М. Пархоменко // Економічні науки. – № 3 (61) – С. 142–145. 2. Бухгалтерський словник / за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир : ПП "Рута", 2001. – 224 с. 3. Пантелєєв В. П. Словник бухгалтера та аудитора / В. П. Пантелєєв, О. С. Сніжко ; Держ. ком. статистики України, Держ. акад. статистики, обліку та аудиту. – К. : ДП "Інформ.-аналіт. агентство", 2009. – 239 с. 4. Комментарий к Гражданскому кодексу Российской Федерации. Ч. 2. (постатейный). – М., 2003. – С. 618. 5. Бухгалтерский учет : учебник / П. С. Безруких, В. Б. Ивашкевич, Н. П. Кондраков и др. ; под ред. П. С. Безруких. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Бух. учет, 1999. – 624 с. 6. Бухгалтерский учет активов, капитала, обязательств и хозяйственных операций : учеб. пособ. / Е. Д. Чацкис, А. Н. Лысюк, Т. П. Михайлова. – Донецк : ДонГУЭТ, 2001. – 301с. 7. Парашутин Н. В. Курс бухгалтерского учета / Н. В. Парашутин, Е. П. Козлова. – М. : Финансы, 1997. – 424 с. 8. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні : Закон України від 05.04.2001 р., із змінами внесеними від 27.09.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрану. 9. Власова І. О. Облік розрахунків з дебіторами та кредиторами : дис. ... канд. екон. наук / І. О. Власова ; Нац. аграр. ун-т. – К., 2005. – 193 с.

Музиченко К. О.

УДК 657.4

Магістр 2 року навчання
факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ

Анотація. Розглянуто сутність поняття "грошові розрахунки", основні завдання розрахункових операцій, організацію грошових розрахунків, зв'язок між готівковою і безготівковою формами розрахунків, головний фактор нормалізації розрахунків, основні принципи організації грошових розрахунків.

Аннотация. Рассмотрена сущность понятия "денежные расчеты", основные задания расчетных операций, организации денежных расчетов, связь между наличной и безналичной формами расчетов, главный фактор нормализации расчетов, основные принципы организации денежных расчетов.

Annotation. The essence of the concept "cash settlements", the main objectives of payment transactions, cash payments organization, the relationship between cash and non-cash payments, the main factor of payment normalization, the basic principles of cash payments have been studied.

Ключові слова: грошові розрахунки, розрахункові операції, готівка.

Актуальність теми обумовлена постійною підтримкою фінансових взаємозв'язків з іншими підприємствами й організаціями, працівниками підприємства й окремих осіб. Розрахунки між підприємствами й організаціями в основному здійснюються без участі готівки шляхом їхнього перерахування з банківського рахунку свого підприємства на відповідні рахунки інших підприємств.

Детально розкривають процес грошових розрахунків такі автори, як: Пронишин А. А., Данілов О. Д., Шило В. П., Поддєрьогін А. М., Маляревський Ю. Д. Докладно висвітлено сутність і структура грошових розрахунків підприємства, окремі принципи організації та завдання, які сприяють їх ефективному використанню.

Реалізація мети досягається у процесі купівлі-продажу товарів, надання послуг, а також виконання різного роду зобов'язань у грошовій формі, у якій відбуваються різноманітні розрахунки та платежі.

Об'єктом дослідження в даній статті обрано грошові розрахунки.

Предметом дослідження виступають завдання, організація і принципи грошових розрахунків.

У сучасних умовах господарювання в процесі діяльності підприємства вступають у розрахункові взаємини з іншими підприємствами, організаціями й особами. Ці розрахунки пов'язані з формуванням основних засобів і оборотних коштів, реалізацією виробленої продукції і наданням послуг,

розподілом прибутку, розрахунками з фінансовими органами, а також з органами соціального страхування і соціального забезпечення. Крім цього, підприємства можуть вступати в розрахункові відносини з окремими особами (наприклад, для виконання різних доручень з видачі засобів під звіт, одержання кредитів на індивідуальне житлове будівництво і господарське призначення).

Грошові розрахунки – платежі підприємств, підприємців і фізичних осіб за реалізовану продукцію (товари, виконані роботи, надані послуги) і за операціями, які безпосередньо не пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг) та іншого майна.

Організація розрахунків вимагає строгого виконання фінансової дисципліни, своєчасної сплати боргів із зобов'язань і забезпечення своєчасного одержання засобів за реалізовану продукцію і надання послуг. Затримка оплати за отримані матеріальні цінності або несвоєчасне надходження засобів за реалізовану продукцію і надання послуг приводить до фінансових труднощів у введінні господарства підприємств.

Основними завданнями розрахункових операцій є:

строге виконання діючого порядку застосування безготівкових розрахунків;

правильне і своєчасне оформлення всіх документів;

контроль за дотриманням форм розрахунків, установлених у договорах із покупцями і поставальниками;

забезпечення своєчасних розрахунків з дебіторської і кредиторської заборгованості для виключення простроченої заборгованості;

контроль за наявністю, рухом і збереженням коштів, за дотриманням розрахункової і платіжної дисципліни;

своєчасне і правильне документальне оформлення руху грошових коштів і розрахунків.

Таким чином, розрахункові операції обслуговуються готівковим і безготівковим грошовим обігом. Вони виникають у зв'язку з розривом у часі між подіями надання послуг (нарахування зобов'язань) і оплати за них [1].

Від правильної організації грошових розрахунків у цілому залежить оперативність їх здійснення, а відтак і фінансовий стан суб'єктів господарювання.

Організація грошових розрахунків ґрунтується на таких принципах [2]:

обов'язкове зберігання грошових коштів на рахунках у банку;

вільний вибір установи банку для відкриття поточних рахунків;

вільний вибір способів розрахунків і платежу;

списання коштів за дорученням власника рахунку;

здійснення платежів у межах наявних на рахунку коштів;

дотримання установлених законодавством правил.

Між готівковою і безготівковою формами розрахунків існує тісний зв'язок. Одержуючи виручку за реалізовану продукцію у безготівковій формі, підприємство має отримати в установленому порядку у банківській установі готівку на покриття поточних витрат – виплату заробітної плати, господарські потреби, виплату авансів на відрядження. Підприємства торгівлі та сфери обслуговування населення, реалізуючи товари (роботи, послуги), отримують плату за це переважно готівкою [3].

Одним із головних факторів нормалізації розрахунків у народному господарстві є запровадження єдиних розрахункових правил, які визначаються відповідними нормативними актами [4].

Обіг готівки в Україні регулюється прийнятими НБУ нормативними актами (постанова Правління НБУ "Про порядок ведення касових операцій у національній валюті в Україні"). Регулювання спрямоване на стабілізацію грошового обігу, ринкових перетворень, підвищення рівня керованості грошового обігу підприємств і організацій.

Грошові розрахунки є невід'ємною частиною господарської діяльності кожного підприємства чи підприємця. Відрізняються тільки обсяги операцій, що проводяться у готівковому та безготівковому порядках. У будь-якому разі і для тих, і для інших завжди актуальним залишається питання організації та здійснення грошових розрахунків [6].

Використання грошових розрахунків у діяльності суб'єктів підприємницької діяльності регулюється великою кількістю нормативних документів. Основними законодавчими актами є такі: Цивільний кодекс України, Господарський кодекс України, Закони України "Про Національний банк України", "Про банки і банківську діяльність", "Про платіжні системи та переказ грошей в Україні", Інструкції та Положення НБУ. Недотримання вимог цих законодавчих документів може спричинити значні штрафні санкції. З огляду на це дотримання основних правил використання готівкових і безготівкових розрахунків у господарській діяльності підприємств є дуже важливим.

Основні принципи організації грошових розрахунків [5]:

грошові кошти підприємств підлягають обов'язковому зберіганню на поточних, депозитних та інших рахунках у банківських установах;

усі розрахунки і платежі підприємства мають здійснюватись за документами, передбаченими правилами розрахунків (паперових чи електронних).

Готівкові розрахунки слід розуміти як платежі готівкою підприємств і фізичних осіб за реалізовану продукцію, а також за операціями, що безпосередньо не пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг) та іншого майна.

Готівкові розрахунки передбачають розрахунки не лише за реалізовану продукцію, а й за позареалізаційними операціями. До позареалізаційних належать надходження від таких операцій: погашення дебіторської заборгованості, заборгованості за позичками, безплатно отримані кошти, відшкодування матеріальної допомоги, внески до статутного капіталу, платежі за надане в лізинг майно, роялті, дохід від володіння корпоративними правами, повернення невикористаних підзвітних сум та інші надходження [6].

Від правильної організації грошових розрахунків у цілому залежить оперативність їх здійснення, а відтак і фінансовий стан суб'єктів господарювання. Одним із головних факторів нормалізації розрахунків у народному господарстві є запровадження єдиних розрахункових правил, які визначаються відповідними нормативними актами.

Наук. керівн. Прокопішина О. В.

Література: 1. Пронишин А. А. Управление дебиторской задолженностью / А. А. Пронишин // Дистрибуция и логистика. – 2009. – № 3. – С. 15–21. 2. Данілов О. Д. Фінанси підприємств у запитаннях і відповідях : навч. посіб. / О. Д. Данілов, Т. В. Паєнтко. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 256 с. 3. Азаренкова Г. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. для самостійного вивчення дисципліни / Г. М. Азаренкова, Т. М. Журавель, Р. М. Михайленко. – К. : Знання-Прес, 2006. – 287 с. 4. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств [Електронний ресурс] / А. М. Поддєрьогін. – Режим доступу : <http://studentbooks.com.ua/content/view/506/54/1/3/>. – Назва з екрану. 5. Карпишин Н. І. Фінанси підприємств [Електронний ресурс] / Н. І. Карпишин. – Режим доступу : <http://maradver.com/book/264-finansi-pidpriyemstv-karpishin-ni/9-22-gotivkovi-rozrachunki-na-pidpriyemstvi.html>. – Назва з екрану. 7. Лучковська С. І. Фінансове право : навч. посіб. для студ. економ, спец. вищих навч. закладів / С. І. Лучковська. – К. : КНТ, 2010. – 296 с.

Пальоха Т. М.

УДК 336.717.061:005.634

Магістр 2 року навчання
факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМИ РИЗИКАМИ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

Анотація. Розкрито сутність поняття "кредитний ризик" та проаналізовано фактори, що на нього впливають. Наведено класифікацію кредитних ризиків та цілі управління ними. Розглянуто напрями вдосконалення управління кредитними ризиками банку.

Аннотация. Раскрыта сущность понятия "кредитный риск" и проанализированы факторы, которые на него влияют. Приведена классификация кредитных рисков и цели управления ими. Рассмотрены направления совершенствования управления кредитными рисками банка.

Annotation. The essence of the concept of credit risk has been revealed and the factors that affect it have been analyzed. A classification of credit risks and management objectives have been provided. Ways to improve credit risk management of a bank have been discussed.

Ключові слова: банк, кредит, ризик, кредитний ризик, види ризиків, управління кредитним ризиком.

Банківські установи є важливою ланкою фінансової системи України. Від їх ефективного функціонування залежить загальний розвиток економіки країни та добробут населення. Кредитна діяльність є центральною у банківському бізнесі, вона виступає джерелом як основних прибутків банку, так і найхарактернішого для нього кредитного ризику.

Тому в умовах сучасного розвитку банків істотного значення набуває проблема ефективного управління ризиками комерційного банку, яке забезпечує збереження фінансової стійкості та безпеки банку в цілому [1].

Банки повинні управляти кредитним ризиком таким чином, щоб отримувати максимально можливий прибуток, одночасно намагаючись максимально знизити ризик, безпосередньо пов'язаний з механізмом надання і погашення банківських кредитів. Це говорить про те, що розробка надійної системи захисту від кредитного ризику є дуже актуальним питанням.

Питання управління кредитним ризиком та визначення його сутності вивчали такі вітчизняні та зарубіжні науковці, як: Хохлов Н. В., А. Шапкін, А. Ковальов, В. Жариков, В. Вітлінський, Г. Лисиченко [2 – 7] та ін. Але проблема оцінки й управління кредитними ризиками у вітчизняному банківському секторі потребують подальшого наукового дослідження.

Метою статті є визначення шляхів зниження кредитних ризиків комерційних банків.

Завданням даного дослідження є аналіз основних підходів щодо визначення поняття "кредитний ризик", а також характеристика факторів, які впливають на нього.

© Пальоха Т. М., 2014